

Тема номера: Писати світ

РЕДАКЦІЯ VERBUM

29 СІЧНЯ 2025

Шановні читачі! У нобелівській промові, виголошеній 2018 року й опублікованій під назвою «Чутливий наратор», Ольга Токарчук нагадує, що «світ — це тканина, яку ми щодня прядемо на великих кроснах новин, розмов, фільмів, книжок, пліток, анекдотів... Коли ця розповідь змінюється, змінюється світ. У цьому сенсі світ сотворений зі слів. Те, як ми думаємо про світ і — що, мабуть, ще важливіше — як про нього розповідаємо, має, отже, велетенське значення».

Ми готові покладати цю велику відповідальність на людей, які силою професії чи покликання мають справу зі словом (або Словом): письменників, філософів, проповідників, журналістів, лідерів громадської думки в найширшому значенні, ба навіть блогерів, які зібрали собі аудиторію, а значить, мають на неї зважати. Утім, творення світу через розповідання — це справа кожної особи, наділеної мовою, і коли ми нею нехтуємо, це шкодить самій нашій людськості. Тож цей випуск «Вербуму» придивляється не тільки до «серйозного» письменства, а й до дрібної, повсякденної творчості; не тільки до великих культурних зрушень, а й до світоглядних змін у межах однієї свідомості. Адже, повертаючись до промови Ольги Токарчук, «життя складається з подій, але тільки тоді, коли ми їх інтерпретуємо, намагаючись їх зрозуміти й надати їм сенсу, вони перетворюються на досвіди... І саме досвіди, а не події, становлять матерію нашого життя».

У першому тексті випуску ми прислухаємося до Романа Брандштеттера — він розповідає, як дорослішав із Біблією, поступово осягаючи велетенський світ, який вона приховує і якому надає сенсу. Іноді, як сказав юному Романові вчитель Святого Письма (і як погоджувалися Августин і Еразм Роттердамський), цей сенс буває незрозумілим, проте все одно важливо вслухатися в мову Божих книг і запам'ятовувати слова, якими вони говорять.

Далі Ірина Максименко розмірковує про наше покликання до творчості — і до співтворення світу. У дні війни маленькі радості творення можуть здаватися недоречними, але вони необхідні нам, щоби вповні втілювати свою людськість. «Дозволяючи собі бути творчими, ми немов відкриваємося на світ, який і сам є мистецьким творінням. Якщо це усвідомити, то можна дійти висновку, що творчими людьми покликані бути всі ми, адже кожне з нас — так само твір, подібний до свого Творця, тобто створений творити».

Стереотип про Івана Котляревського як зачинателя нової української літератури виник ще в XIX столітті. Як кожне кліше, він мав свою функцію: відмежувати сучасність від давнини, — і так само, як кожне кліше, вводив в оману, бо наче перекреслював попередню культурну традицію, яка розпочалася щонайменше з митрополита Іларіона і його «Слова про Закон і Благодать». Ольга Петренко-Цеунова пише про подвійність Котляревського, чия творчість справді змінила українську літературу — однак, із другого боку, була дуже природним цієї літератури продовженням.

Ірина Цюк, придивляючись до романів Алі Сміт і Патриції Локвуд, досліджує способи говорити про невимовне — біль, страждання, журбу, поруч із якими усі слова здаються незначними і тривіальними. Адже, переживаючи горе, ми й справді гостро відчуваємо

обмеженість і недостатність мови. Трагічні досвіди не залишають нам слів — а проте тільки слова в нас і є, щоби пояснити біль і розділити його з іншими. То як усе-таки висловити те, про що, здавалось би, ніхто не вміє правильно говорити?

Наприкінці випуску хочемо вам нагадати два важливі тексти, вже колись публіковані на сторінках «Вербуму». Перший із них — це есе американської письменниці Фланнері О'Коннор про католицьких романістів і про те, що можна вважати хорошими католицькими романами. Другий — це роздуми Олега Сіліна про фентезі та про те, чому нас так приваблюють вигадані світи.

РЕДАКЦІЯ VERBUM

29 СІЧНЯ 2025

Warning: count(): Parameter must be an array or an object that implements Countable in **/home/kairosbo/verbum.com.ua/www/wp-includes/post-template.php** on line **284**